

Tugiteenused perepõhise asendushoolduse pakkujatele 2024-2025
Sotsiaalkindlustusametile**Taustakirjeldus ja mõisted**

Iga laps peaks elama kodus, oma pere juures. Kahjuks ei ole see alati võimalik. On olukordi, kus vanemad ei tule ka hoolimata abistavatest teenustest lapse kasvatamisega toime, kodune keskkond on lapsele ohtlik ning laps tuleb perest eraldada. Kui laps ei saa mingil põhjusel edasi oma sünniperes elada, siis on Eestis olemas kolm võimalust:

- lapsele **eestkostja** määramine, kes võtab lapse enda perre kasvatada ning on tema seaduslik esindaja (reguleerib perekonnaseadus (PKS));

- **asendushooldusteenusele** suunamine - teenuse osutaja on **hoolduspere, perekodu või asenduskodu**, lapse seaduslik esindaja on kohalik omavalitsus (reguleerib sotsiaalhoolekande seadus (SHS));

- lapse uude perekonda **lapsendamine** – laps on samaväärne pereliige nagu bioloogilised lapsed (reguleerib perekonnaseadus (PKS)).

Asendushooldus – lapse hooldamine ja kasvatamine väljaspool tema bioloogilist perekonda: lapse paigutamine eestkostja perekonda või asendushooldusteenusele suunamine (hoolduspere, perekodu, asenduskodu) ning lapsendamine. Asendushooldus peab olema lapse parimates huvides ning valitud hoolduse vorm peab vastama individuaalsetele vajadustele (Asendushoolduse Roheline raamat, 2014)

Asendushooldusteenus – kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on pika- või lühiajaliselt lapse heaolu ja õiguste tagamine, lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, lapsele turvalise ja arenguks soodsa elukeskkonna loomine ning lapse ettevalmistamine võimetekohaseks toimetulekuks täisealisena. Asendushooldusteenuse osutaja on hoolduspere, perekodu või asenduskodu (SHS § 45⁵).

Perekodu – asendushooldusteenuse osutaja, kes osutab teenust kuni kolme perevanemaga peres, kus on samal ajal kuni kuus last (SHS § 45⁷).

Asenduskodu – asendushooldusteenuse osutaja, kes osutab teenust kasvatajatega peres, kus on samal ajal kuni kuus last (SHS § 45⁸).

Hoolduspere – asendushooldusteenust osutav sobivaks hinnatud pere. Hoolduspere kasvatab lepingu alusel last, kes ei kuulu pere liikmete hulka.¹

Kasupere – käesoleva hanke raames mitteametlik koondnimetus hooldus-, eestkoste- ja lapsendajaperede kohta.

31.12.2022 elas Eestis asutusepõhisel **asendushooldusel** ehk pere- ja asenduskodudes **762 last** (neist asendushooldusteenusel perekodus 542 ja asendushooldusteenusel asenduskodus 220 last). **Hooldusperedes** (sh perekonnas hooldamisel) elas 31.12.2022 seisuga **154 last**. 2022. aasta detsembris kasvas **eestkosteperes 1403 last ja noort**. 2022. aastal **lapsendati** uude perre **20 last**.

¹ Käesolevas hankes loetakse hoolduspereks ka perekonnas hooldajad.

Lapse jaoks on kindlasti parem kasvada pere keskel kui asutuses. Seetõttu on riiklik poliitika asendushoolduse valdkonnas suunatud sellele, et suurendada perepõhise asendushoolduse osakaalu ning ühtlasi arendada selle kvaliteeti.

Riiklikul tasandil on täna reguleeritud lapsendaja- ja hooldusperede hindamise ja ettevalmistamise protsess – perede sobivust hindavad Sotsiaalkindlustusameti spetsialistid (sh viies läbi põhjaliku pere-uuringu) ning pered läbivad ettevalmistava PRIDE-koolituse. Eestkosteperede osas ühtset süsteemi eelhindamiseks ei ole, kohus ja kohalik omavalitsus annavad vabas vormis hinnangu eestkostja sobivusele. Kui laps on perre jõudnud, ei ole kohustuslikku tugisüsteemi ette nähtud rohkem kui hooldusperede puhul lastekaitsetöötaja külastused paar korda aastas. Kasuperede jaoks on olemas toetavaid teenuseid ja koolitusi (alates 2016. aastast on ESFi vahendite toel pakkunud Sotsiaalkindlustusamet mitmesuguseid grupi ja individuaalseid nõustamisteenuseid ning Tervise Arengu Instituut (alates 2023 Sotsiaalkindlustusamet) korraldanud koolitusi), kuid need ei ole seni piisavalt süsteemsed, et pere toimetulekut järjepidevalt lapse kasvatamisel toetada. Seetõttu on vajalik edaspidi kujundada kasuperede tugisüsteem selliseks, et see sisendaks perele lapse kasvatamisel turvatunnet ja igal perel oleks stabiilne, mugavalt kättesaadav võimalus info saamiseks ja nõu küsimiseks, samuti võimalused teiste peredega suhtlemiseks ja kogemuste vahetamiseks. Samuti sooviksid pered stabiilset inimest, kellelt vajadusel nõu küsida, eriti siis, kui laps on alles hiljuti perre saabunud. Võimalus vajaduspõhiseks nõustamiseks (soovitavalt ühe sama stabiilse kontaktisiku poolt) peaks säilima kogu lapse kasvatamise aja, samas on eesmärgiks ka pere suunamine iseseisva toimetuleku poole ning õpitud abitarvituse vältimine. Tugisüsteemi ja kohaliku omavalitsuse koostöö peab tagama, et pere raskuseid lapse heaolu tagamisel õigeaegselt märgataks, sekkutakse ning toetatakse pere nendest ülesaamisega, tõsiste probleemide korral jõuab info lastekaitsetöötajani, kes nende lahendamise tegeleb. Käesoleva hanke raames tellib Tellija teenuste osutamist sellisel moel, mis oleks süsteemne, ühtlase kättesaadavusega üle Eesti ja iga individuaalse pere vajadustele keskenduv.

Tellijal ootab, et Täitja aitaks oma tegevusega igati kaasa perepõhise asendushoolduse osakaalu suurenemisele ja asendushoolduse valdkonnast positiivse kuvandi loomisele.

Teenuste osutamise käigus kogutakse ja töödeldakse andmeid, mis on vajalikud, et tagada teenuste sisuline kvaliteet ja progress, õiguspärasus ning rahaliste vahendite eesmärgipärane kasutamine. Andmete kogumisel järgitakse minimaalsuse printsiipi ja eesmärgi printsiipi.

1. Hanke eesmärk ja lühikirjeldus

1.1. Käesolevas hankes soovib hankija hooldus-, eestkoste- ja lapsendajaperedele järgmiste tugiteenuste osutamist:

1.1.1. Peretoe teenus

1.1.2. Mentorlus

1.1.3. Tugigrupid

1.1.4. Psühholoogiline nõustamine või individuaalne supervisioon

1.2. Teenused on vajalikud, et toetada asendushooldust pakkuvaid perekondi lapse kasvatamise ajal, et koostöös perega jälgida nende toimetulekut, toetada peret ning ennetada ja abistada võimalikele probleemidele lahenduste leidmisel.

1.3. Lisaks nimetatud teenustele peab Täitja tagama kodulehe, telefoni, e-posti aadressi ja teenuste osutamiseks sobivate ruumide olemasolu ning valdkondliku info andmise pöördujatele (sh teavitustegevuste raames) ning jätkutoe (vt täpsemalt allpool).

2. Teenuste kirjeldus

2.1. Peretoe teenus

2.1.1. Peretoe teenust osutab peretoetaja.

2.1.2. Peretoe teenust pakutakse kahel viisil: pere kohanemise toetamiseks või vajaduspõhiseks pere toetamiseks.

2.1.3. Peretoe teenus kohanemise toetamisel

2.1.3.1. Teenuse **eesmärk** - lapse ja pere sujuv kohanemine ja suhete loomine üksteisega ning stabiilse igapäevase elurütmi saavutamine. Peretoetaja aitab perel toime tulla kohanemisperioodil ette tulla võivate küsimuste ja raskustega.

2.1.3.2. Teenuse **aeg** - teenust osutatakse ühe aasta jooksul alates uue lapse perre tulekust. Teenusega võib alustada 1 kuu enne lapse perre tulekut. Kohanemiseks mõeldud peretoe teenust osutatakse igale hooldus-, eestkostes- või lapsendajapererele, kes seda soovib.

2.1.3.3. Teenuse **algus** - teenuse saamiseks pöördub pere või KOV lastekaitsetöötaja Tellija või Täitja poole.

2.1.3.4. Vajalikud **dokumendid** – koostöö aluseks on peretoe teenuse koostöölepe (Lisa 6), kus on kajastatud teenuse eesmärk ning pere ja peretoetaja tegevused.

2.1.3.5. Koostöö pere ja peretoetaja vahel

2.1.3.5.1. Peretoe teenuse jooksul on perele tagatud pidev võimalus pöörduda peretoetaja poole. Peretoetaja võtab perega ka omal algatusel ühendust, et jälgida pere käekäiku ning märgata toe või sekkumise vajadust.

2.1.3.5.2. Esimene sisuline peretoe teenust eesmärgistav kohtumine pere ja peretoetaja vahel toimub kontaktkohtumisena pere kodus, kus lepatakse kokku teenuse eesmärgid ja edaspidised tegevused.

2.1.3.5.3. Koostöölepe sõlmimisest esimese 3 kuu jooksul suheldakse vähemalt kord nädalas, edaspidi vähemalt 2 korda kuus. Kontaktkohtumised pere kodus toimuvad vähemalt kord kvartalis.

2.1.3.6. Koostöö kohaliku omavalitsusega

2.1.3.6.1. Täitja teavitab KOVi teenusega alustamisest edastades KOV-le koostöölepe.

2.1.3.6.2. Täitja annab regulaarselt (vähemalt kord kvartalis) kirjalikult KOVile ülevaate teenuse kulgemisest, edusammudest ning raskustest.

2.1.3.6.3. Kui Täitjal tekib raskusi koostöös KOV-ga, annab ta sellest teada Tellijale.

2.1.3.6.4. Kui teenust osutatakse lapsendajapererele, kes ei soovi KOVi kaasamist, siis KOVi teenusest ei teavitata.

2.1.4. Vajaduspõhine peretoe teenus

2.1.4.1. Teenuse **eesmärk** - teenust osutatakse perele, kui peres on tekkinud vajadus põhjalikuma toetuse järele pärast lapse viibimist peres juba kauem kui 1 aasta.

2.1.4.2. Teenuse **aeg** - teenust osutatakse ühele perele kuni 1 aasta jooksul alates teenuse osutamisest (ühe või mitme perioodina). Vajaduspõhist peretoe teenust osutatakse vaid KOV suunamise alusel. Lapsendajate puhul osutatakse teenust ka ilma KOV suunamiseta.

2.1.4.3. Teenuse **algus**

2.1.4.3.1. KOVi lastekaitsetöötaja (koostöös perega ja lapsega) hindab pere teenuse vajadust ja planeerib peretoe teenuse vajaduse juhtumiplaanis ning täidab teenusele suunamise vormi (Lisa 8). KOVi lastekaitsetöötaja märgib suunamisvormis ja juhtumiplaanis teemad ja probleemkohad, millega peretoe teenuse puhul tuleb tegeleda ning teenuse eesmärgid, mida soovitakse teenuse jooksul saavutada.

2.1.4.3.2. KOVi lastekaitsetöötaja pöördub Tellija kontaktisiku poole, edastades peretoe teenusele suunamise vormi (Lisa 8) ning võimalusel info, millist teenuseosutajat soovitakse.

2.1.4.3.3. Tellija kontaktisik kontrollib suunamise vastamist nõuetele (pere kuulumine sihtgruppi, pere varasem teenuse saamine ning teenuse vajalikkuse põhjendatus ja eesmärkide seadmine juhtumiplaanis)

2.1.4.3.4. Tellija kontaktisik edastab pere ja KOVi poolt soovitud teenuseosutajale pere andmed (sh suunamisvorm), mis on vajalikud teenusega alustamiseks.

2.1.4.3.5. Koostöö aluseks on peretoe teenuse koostöölepe (Lisa 7), kus on kajastatud teenuse eesmärgid ning pere ja peretoetaja tegevused. Eesmärgid tulenevad KOV suunamise vormist ning pere ja peretoetaja omavahelistest kokkulepetest.

2.1.4.4. **Koostöö pere ja peretoetaja vahel**

2.1.4.4.1. Peretoe teenuse jooksul on perele tagatud pidev võimalus pöörduda peretoetaja poole. Peretoetaja võtab perega ka omal algatusel ühendust, et jälgida pere käekäiku ning märgata toe või sekkumise vajadust

2.1.4.4.2. Esimene sisuline peretoe tööd eesmärgistav kohtumine pere ja peretoetajaga on kontaktkohtumisena pere kodus, kus pere ja peretoetaja vaatavad ühiselt eesmärgid üle.

2.1.4.4.3. Koostöölepe sõlmimisest esimese 3 kuu jooksul suheldakse vähemalt kord nädalas, edaspidi vähemalt 2 korda kuus. Kontaktkohtumised pere kodus toimuvad vähemalt kord kuus.

2.1.4.4.4. Koostöö jooksul dokumenteerib peretoetaja koostöös perega sisulist tööd täites **peretoe plaani** (näidised Lisa 9), milles märgitakse koostöö alguses seatud eesmärgid ning koostöö jooksul lisanduvad võimalikud eesmärgid, iga kohtumise sisu seoses eesmärkide poole liikumisega ning muu vajalik info).

2.1.4.5. **Koostöö kohaliku omavalitsusega**

2.1.4.5.1. Täitja teavitab KOVi teenusega alustamisest edastades KOV-le koostöölepe.

2.1.4.5.2. Täitja annab regulaarselt (vähemalt kord kvartalis) kirjalikult KOVile ülevaate teenuse kulgemisest, edusammudest ning raskustest, sh edastades KOVile peretoe plaani (krüpteeritud vm samaväärne turvalisuse aste).

2.1.4.5.3. Kui Täitjal tekib raskusi koostöös KOV-ga, teavitab ta sellest Tellijat.

2.1.4.5.4. Kui teenust osutatakse lapsendajapererele, kes ei soovi KOVi kaasamist, siis KOVi teenusest ei teavitata.

2.1.4.6. Tellija nõudmisel esitab Täitja Tellijale kokkuvõtte perega tehtavast tööst (peretoe plaani).

2.1.5. Peretoe teenuse üldtingimused

2.1.5.1. Täitja võtab perega ühendust viie tööpäeva jooksul pärast vastava info saamist Tellija kontaktisikult. Kui teenusega alustamisel esineb takistusi, teavitab Täitja sellest Tellija kontaktisikut.

2.1.5.2. Peretoe teenusega alustades tutvustab Täitja perele teenuse eesmärged ja sisu, peretoetaja rolli, teenuse käigus täidetavaid dokumente ja nende allkirjastamist ja edastamist.

2.1.5.3. Peretoetaja toetub oma tegevuses peretoetaja kompetentsimudelile². Vastavalt sõlmitud koostöölepele **toetab peretoetaja peret** vastavalt vajadusele järgmiselt

2.1.5.3.1. Annab perele infot asendushoolduse valdkonna õigusraamistiku, pere õiguste ja kohustuste kohta, toetuste ja teenuste kohta;

2.1.5.3.2. Jälgib pere edusamme ja tagasilööke kohanemisel, nõustab peret, kuidas toetada lapse kohanemist ning hoida paari- ja peresuhteid muutunud pereringis;

2.1.5.3.3. Jälgib pere toimetulekut lapse arengu ja heaolu tagamisel ja pere ning lapse omavahelisi suhteid ja suhtlemist, märkab vastavaid arenguvajadusi. Vajadusel nõustab peret lapse arenguetappide, positiivse vanemluse, traumakogemuse ning traumateadliku vanemluse osas, identiteedi tähtsuse ja elulootöö osas ning soovib sobivat abi (info, nõustaja, koolitus, kirjandus jms);

2.1.5.3.4. On perele emotsionaalseks toeks, aitab toime tulla emotsionaalsete raskustega seoses kohanemisprotsessiga, julgustab ja võimendab peret;

2.1.5.3.5. Vajadusel abistab peret suhtlemises kohaliku omavalitsusega – nt julgustab pöörduma KOVi poole, vajadusel vahendades kohtumise kokku leppimist;

2.1.5.3.6. Vajadusel nõustab ja juhendab peret, kuidas toetada last erinevates olukordades, sh enne ja pärast kohtumisi bioloogiliste vanemate või teiste lähedastega;

2.1.5.3.7. Vajadusel ning kokkuleppel perega ja KOViga osaleb aruteludel ja ümarlaudadel, samuti kohtumistel lapse bioloogilise pere või lähedastega vm kohtumistel;

2.1.5.3.8. Julgustab peret osalema riigi poolt korraldatavatel peredele mõeldud koolitustel, Täitja poolt korraldatavates tugigruppides või kasutama muid teenuseid vastavalt pere vajadusele.

2.1.5.3.9. Nõustab muudes asjakohastes küsimustes oma kompetentsi piires või aitab leida vajalikku infot teistest valdkondadest (nt erivajadused, tervishoid, haridus jms).

2.1.5.4. Hoolduspere puhul lähtub peretoetaja ka hoolduspere kompetentsimudelist³.

² Peretoetaja kompetentsimudel: https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Lastekaitse/peretoetaja_kompetentsimudel.pdf ja selle seletuskiri: https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Lastekaitse/peretoetaja_kompetentsimudel_seletuskiri.pdf

³ Hoolduspere vanema kompetentsimudel: <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/media/2464/download>

- 2.1.5.5. Peretoetaja toetab peret asendushooldusega seotud küsimustes. Peretoetaja ei võta üle KOV lastekaitsetöö, juhtumikorralduse või teiste KOV teenuste (nt peretöötaja, pere tugiisik) rolli. Kui selline ootus või olukord tekib, suhtleb Täitja KOViga ja vajadusel SKA laste heaolu osakonnaga, et täpsustada peretoe teenuse sisu ning vajadusel kaasata ka muid meetmeid pere toetamiseks.
- 2.1.5.6. Pere peretoe teenusele suunanud **KOV toetab peret** vastavalt pere vajadustele mh järgmiselt:
- 2.1.5.6.1. külastab last ja kohtub lapsega (sh privaatsetl) lapse õiguste tagamise ja lapse heaolu ning arengu hindamise eesmärgil vastavalt sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud tingimustele (võimalusel sagedamini, et lapse elukäiguga paremini kursis olla). Täiendab lapse juhtumiplaani koostöös pere ja lapsega;
 - 2.1.5.6.2. annab perele lapse heaolu ja arengu tagamiseks olulist informatsiooni lapse kohta;
 - 2.1.5.6.3. hindab lapse bioloogiliste vanemate või teiste lähedaste olukorda ja vanemlike oskusi, et planeerida lapse kohtumisi lähedastega või tagasipöördumist bioloogiliste vanemate juurde;
 - 2.1.5.6.4. tagab võimaluse korral lapse ja tema vanema(te) või teiste lähedaste vaheliste suhete säilimise ning toetab lapse ja tema vanema(te) või teiste lähedaste vahelisi suhteid, sh korraldab nende kohtumisi selleks sobivas kohas. KOV tagab lapse ja bioloogilise pere suhtlemise last toetaval moel. KOV viibib esimese kohtumise juures, vajadusel ka järgmiste kohtumiste juures. KOV korraldab edasiste suhtlemiskordade tingimused sh suhtlemise järelevalve. Juhul kui pere soovib ja on selleks valmis ning lapse bioloogiliste sugulaste seisund seda võimaldab, võivad KOV ja pere kokku leppida, et KOV ei pea osalema lapse kohtumistel bioloogiliste sugulastega või teiste lähedastega;
 - 2.1.5.6.5. on lapse vanema(te) jt lähedaste kontaktisikuks kõigis lapsega seonduvates küsimustes;
 - 2.1.5.6.6. tagab lapsele tema vajadustest lähtuvalt vajalike teenuste kättesaadavuse.
- 2.1.5.7. Peretoetaja teenuse raames **teeb pere** koostöölepe alusel peretoetajaga koostööd, sh:
- 2.1.5.7.1. Suhtleb regulaarselt peretoetajaga;
 - 2.1.5.7.2. Suhtlemises peretoetajaga on avatud ja hoiab teda kursis edusammudega ja võimalike küsimuste või probleemidega;
 - 2.1.5.7.3. Pöördu peretoetaja poole asjakohase abi ja nõu saamiseks, sh kriisiolukorras või ootamatult esilekerkivate probleemide korral. Pere ei pöördu üldjuhul peretoetaja poole nädalavahetusel või öisel ajal, v.a. kriisiolukorras;
 - 2.1.5.7.4. Annab peretoetajale infot oma vajadustest toe, nõustamise ja tugiteenuste jm (nt supervisioon, koolitus) järele;
 - 2.1.5.7.5. Osaleb sobivates tugigruppides, koolitustel, nõustamistel vm teenustel eesmärgiga arendada enda teadlikkust, oskusi ja toimetulekuvõimet kasuvanemana;
 - 2.1.5.7.6. Vastavalt kokkulepetele KOViga teeb (peretoetaja toetusel) koostööd lapse lähi- ja laiema võrgustikuga;

- 2.1.5.7.7. Annab tugiteenuseid osutavale organisatsioonile tagasisidet peretoetaja teenuse osutamise kohta ning ettepanekuid teenuse edasiseks arendamiseks;
- 2.1.5.7.8. Kui koostöö ei laabu, on perel õigus vahetada peretoetajat. Selleks pöördub pere tugiteenuseid osutava organisatsiooni poole.
- 2.1.5.8. Peretoe teenust ei osutata käesoleva hanke raames perele, kes osutab Sotsiaalkindlustusameti vastava hanke raames kriisihoiduspere või erihoiduspere teenust.
- 2.1.5.9. Kui pere on vajaduspõhisel teenusel ja perre lisandub uus laps, siis kohanemiseks mõeldud teenuse saamiseks tuleb vajaduspõhine teenus lõpetada kirjalikult (Lisa 11). Vajaduspõhisest teenusest ülejäänud teenuse mahtu saab pere kasutada hiljem.
- 2.1.5.10. Kui laps lahkub perest enne peretoe teenuse maksimaalse võimaliku mahu täitumist, võib perele peretoe teenust osutada veel kuni 1 kuu pärast lapse lahkumist.
- 2.1.5.11. Peretoe teenuse lõpetamine vormistatakse kirjalikult (Lisa 10 ja 11). Peretoe teenuse lõpetamise kokkuleppes antakse ülevaade teenuse jooksul ette võetud tegevustest, saavutatud eesmärkidest, pere edasistest vajadustest ning soovitud kohalikule omavalitsusele pere toetamiseks. Kokkulepe edastatakse Täitjale ja KOV lastekaitse töötajale (kui teenust osutati lapsendajaperele, kes ei soovi KOVi kaasamist, siis kokkulepet KOVile ei edastata).
- 2.1.5.12. Täitja edastab koos igakuise aruandlusega Tellijale info eelmisel kuul lõpetatud peretoe teenuste kohta.
- 2.1.5.13. Peredel, kes olid teenusel eelmiste Sotsiaalkindlustusameti poolt läbiviidud samasisuliste riigihangete alusel, on õigus saada teenust jätkuvalt, seejuures arvestatakse summaarset kestust nii varasemate hangete kui ka käesoleva hanke alusel järgnevalt:
- 2.1.5.13.1. Kohanemiseks peretoe teenuse kogukestus ei tohi ületada tehnilise kirjelduse punktis 2.1.3.2 määratud mahtu ühe lapse kohta;
- 2.1.5.13.2. Vajaduspõhise peretoe kestus ei tohi ületada punktis 2.1.4.2 määratud mahtu pere kohta. Seejuures ei võeta arvesse 2022. hanke üleminekusätete alusel osutatud teenuse lisamahtu;
- 2.1.5.13.3. Kui teenuse osutamisel on tekkinud lünk tellijast tingitud põhjustel, arvestatakse see periood teenuse mahust välja. Kõigi 31.10.22 seisuga peretoe teenusel olnud perede maksimaalsele lubatud teenuse mahule lisatakse 2 kuud.

2.1.6. Peretoetaja:

- 2.1.6.1. **Peretoetaja peab vastama vastavustingimustes ja lepingus peretoetaja rollile seatud kõigile nõuetele ning lisaks:**

- 2.1.6.2. Vastavalt peretoetaja kompetentsimudelile⁴ peab peretoetajal olema kompetents järgmistes valdkondades:
- 2.1.6.2.1. Asendushoolduse valdkonna tundmine, sh juriidiline raamistik, osapooled ja rollid;
 - 2.1.6.2.2. Traumateadlikkus, traumapädevus;
 - 2.1.6.2.3. Lapse arenguetappide ja arengupsühholoogia tundmine (sh kiindumussuhe);
 - 2.1.6.2.4. Vanemlike oskuste, kaasaegsete lastekasvatuspõhimõtete tundmine (positiivne vanemlus);
 - 2.1.6.2.5. Eesti lastekaitseüsteemi tundmine;
 - 2.1.6.2.6. Suhtlemise, nõustamise, lahenduskeskse lähenemise pädevus;
 - 2.1.6.2.7. Enesejuhtimise, eneseanalüüsi, enesehindamise pädevus.
- 2.1.6.3. Peretoetaja osaleb Täitja poolt korraldatavates supervisioonides ja koolitustel.
- 2.1.6.4. Peretoe teenust ei tohi osutada isik, kes samal ajal saab ise vajaduspõhist peretoe teenust.
- 2.1.6.5. ei tohi olla ametnik samas kohalikus omavalitsuses (Tallinna puhul linnaosavalitsuses), kes pere teenusele suunas või kes on lapse eestkostja või pere elukohajärgne omavalitsus, juhul kui on oht rollikonfliktiks või huvide konfliktiks (kooskõlastab Tellija).
- 2.1.6.6. Isik ei tohi osutada peretoe teenust samale isikule (ega tema leibkonnakaaslasele), kes osutab talle endale (või tema leibkonnakaaslasele) peretoe teenust.
- 2.1.6.7. Peretoetaja ei tohi osutada samaaegselt samale isikule nii peretoe teenust kui ka mentorlust.
- 2.1.6.8. Täitja tutvustab peretoetajatele tehnilises kirjelduses ja kompetentsimodelis kirjeldatud peretoe teenuse tingimusi ning jälgib nende täitmist peretoetajate poolt.

2.2. **Jätkutugi**

- 2.2.1. Täitja tagab perega kontakti hoidmise ka siis, kui peretoe teenus on lõppenud. Kontakti hoidmine peab hõlmama vähemalt pere teavitamist toimuvatest tugigruppidest ja teistest teenuseosutaja poolt peredele pakutavatest võimalustest. Kui ilmneb pere suurem abivajadus, pöördub teenuseosutaja (kokkuleppel perega) KOVi poole, et teavitada KOVi pere abivajadusest ning tutvustada KOVile oma võimalusi pere toetamiseks.

2.3. **Mentorlus**

⁴ Peretoetaja kompetentsimudel on kättesaadav Sotsiaalkindlustusameti kodulehel siin: https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Lastekaitse/peretoetaja_kompetentsimudel.pdf ja seletuskiri siin: https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Lastekaitse/peretoetaja_kompetentsimudel_seletuskiri.pdf

- 2.3.1. Teenuse eesmärk on pakkuda perele kogemuslikku nõustamist enne lapse perre tulekut või konkreetsete keeruliste olukordade puhul. Mentor vahendab teadmisi ja isiklikku kogemust, soovib alternatiive, toetab ja nõustab peret oma kompetentsi piires.
- 2.3.2. Teenuse vajaduse kohta info saamisel võtab mentor perega ühendust viie tööpäeva jooksul. Mentor kohtub perega kontaktkohtumisena või kaugtoel vastavalt perega kokkulepitud viisile, ajale, kohale ja sagedusele.
- 2.3.3. Ühele perele võib osutada mentorlust kuni 4 korda kvartalis.
- 2.3.4. Mentorlust võib osutada kuni 2 korda ka perele, kes ei ole veel hinnatud, kuid kellel on huvi saada hooldus- või lapsendajapereks ja ka perele, kes on hinnatud, kuid vajab mentorlust enne lapse perre tulekut.
- 2.3.5. Mentor osaleb Täitja poolt korraldatavates supervisioonides ja koolitustel.
- 2.3.6. **Mentor peab vastama vastavustingimustes ja lepingus mentori rollile seatud kõigile nõuetele.**
- 2.3.6.1. 2-aastase isikliku kogemuse nõue ei kohaldu, kui spetsialist on enne perele pakkunud peretoe teenust ja pärast peretoe teenuse lõppu jätkab pere toetamist mentorina.

2.4. Tugigrupid peredele

- 2.4.1. Hooldus-, eestkoste- ja lapsendajaperedele suunatud tugigrupi eesmärk on pakkuda peredele regulaarse kooskäimise võimalust ja aidata leida võimalusi lastega seotud suhte-, kasvatus-, kooli- vm küsimuste või probleemide lahendamiseks ning toimetuleku tõstmiseks kasutades ekspertide nõuandeid ja grupiresurssi. Teemade käsitlemisel tugigruppides lähtutakse tõendus- ja teaduspõhistest lähenemistest.
- 2.4.2. Tugigruppi viib läbi valitud teemat valdav (kas tulenevalt oma haridusest või töökogemusest) spetsialist. Täitja vastutab kompetentsete spetsialistide kaasamise eest tugigruppide läbiviimisesse.
- 2.4.3. Soovituslikult moodustatakse eraldi tugigrupid hooldusperedele, eestkosteperedele ja lapsendajaperedele, et grupiliikmete kogemused ja neid puudutavad teemad oleksid sarnased ning seeläbi oleks grupikohtumiste kasutegur võimalikult kõrge.
- 2.4.4. Grupis peab osalema vähemalt 6 kasuvanemat. Erandjuhtudel (Tellijaga eelnevalt kooskõlastades) võib osaleda alates 4 kasuvanemast (nt hajaasustusega piirkondades, saartel jms).
- 2.4.5. Tugigruppe võib korraldada kontaktkohtumistena või veebipõhiselt.
- 2.4.6. Tugigrupi kohtumise pikkus peab olema vähemalt 2 tundi. Kui tugigrupp on veebipõhine, võib kestvus olla lühem kui 2 tundi.
- 2.4.7. Kui ühe kohtumise pikkus on rohkem kui 2 tundi, suureneb kohtumise eest saadav tasu kuni 3 tunnini; sellest üle kohtumise eest makstav tasu ei suurene.

Kui veebipõhise tugigrupi kestvus on lühem kui 2 tundi, tasub Tellija kohtumise eest vastavalt proportsionaalselt vähem.

2.4.8. Saartel toimuvate tugigruppide eest tasub Tellija koefitsiendiga 1,5.

2.4.9. Täitja peab läbi viima vähemalt 1 tugigrupi kvartalis. Maksimaalselt maksab Tellija ühele Täitjale 12 tugigrupi eest kvartalis.

2.4.10. Täitjad vahetavad infot ja teevad koostööd omavahel ja Tellijaga, et tagada tugigruppide kättesaadavus peredele kõigis Eesti piirkondades.

2.4.11. Täitja esitab Tellijale hiljemalt eelmise kuu 15. kuupäevaks järgmise kuu planeeritud tugigruppide nimekirja (kuupäev, asukoht/veeb, teema, läbiviija). Tellijal on õigus tugigrupp tagasi lükata, kui see ei vasta hanke tingimustele.

2.5. **Psühholoogiline nõustamine või individuaalne supervisioon**

2.5.1. Psühholoogilise nõustamise eesmärk on aidata kaasa kasupereks olemisega või lapse kasvatamisega seotud küsimuste või probleemide lahendamisele. Teenus sisaldab ühe või mitme pereliikme nõustamist, sh probleemi olemuse väljaselgitamist, pere ressursside leidmist, psühholoogilise abi kavandamist ja vajadusel erialaspetsialistide konsultatsioonile suunamist või teraapia soovitamist..

2.5.2. Supervisioon on nõustamine, milles kasutatakse erinevaid kogemuse läbitöötamise meetodeid. Supervisiooni käigus leitakse uusi lahendusi keerulistele olukordadele, jõustatakse inimest läbi ressursside leidmise ja toetatakse muutuste tegemist oma käitumises. Supervisiooni viib läbi vastava ettevalmistuse saanud superviisor, osaleda võib üks või mitu pereliiget.

2.5.3. Psühholoogilist nõustamist või individuaalset supervisiooni osutatakse üldjuhul kontaktkohtumisena.

2.5.4. Teenust osutatakse kuni 5 korda ühe pere kohta kalendriaastas. Teenust osutatakse kuni 5 korda ühe pere kohta kalendriaastas. Kui ilmneb vajadus suurema mahu järele, võib spetsialisti põhjenduse ja SKA kirjalikult taasesitatava kooskõlastuse alusel suurendada mahtu kuni 5 korra võrra kalendriaastas.

2.5.5. Teenust võib osutada kuni 2 korda ka perele, kust laps on lahkunud (vajadusel lisaks 5 korrale).

2.5.6. Psühholoogilist nõustamist või individuaalset supervisiooni võib osutada kuni 2 korda ka perele, kes ei ole veel hinnatud, kuid kellel on huvi saada hooldus- või lapsendajapereks (vajadusel lisaks 5 korrale).

2.5.7. **Psühholoogilist nõustamist või individuaalset supervisiooni osutav isik peab vastama kõigile vastavustingimustes ja lepingus rollile seatud nõuetele.**

2.6. **Teavitustegevused**

2.6.1. Täitja teeb Tellijaga koostööd teavitustegevustes eesmärgiga leida ja julgustada uusi hooldusperesid ja normaliseerida kasuvanemluse teemat ühiskonnas. Täitja annab peredele, kes huvituvad perepõhise asendushoolduse valdkonnast, infot kasupereks saamise võimaluste ning tingimuste ja tugiteenuste kohta. Vajadusel ja võimalusel korraldab Täitja kohtumisi eraldi või ühiselt koostöös SKA-ga või kohaliku omavalitsusega või teiste koostööpartneritega.

2.7. Tellija poolsed koolitused ja supervisioonid

2.7.1. Ühtlase teenuse kvaliteedi tagamiseks korraldab Tellija teenuseosutajata spetsialistidele infotunde, koolitusi ja supervisioone.

2.7.2. Korraldatavad üritused on teenuseosutajatele tasuta.

2.8. Teenuste osutamise korraldamine

2.8.1. Täitjal peab olema valmisolek osutada teenuseid kõigis Eesti piirkondades.

2.8.2. Täitjal peab olema teenuste osutamiseks:

2.8.2.1. Tugigruppide korraldamiseks ja individuaalseteks kohtumisteks sobivad ruumid või ruumide kasutamise võimalus teenuste osutamiseks vähemalt ühes Eesti piirkonnas ja valmisolek leida vajadusel ruume ka teistes piirkondades.

2.8.2.2. Kodulehekülj. Koduleheküljel peab olema vähemalt: organisatsiooni nimi ja kontaktandmed; info teenuste kohta, mida organisatsioon lepingu raames peredele pakub, sh teenuseid osutavate isikute andmed (vähemalt nimi, asjakohase kvalifikatsiooni kirjeldus, soovitatavalt ka pilt); (eel)info toimuvate tugigruppide kohta ja juhised neis osalemiseks; lingid olulisele asendushooldust puudutavale infole (SKA ja www.tarkvanem.ee/kasupere koduleht);

2.8.2.3. Kontakttelefon. Kontakttelefonile peab olema võimalik helistada vähemalt kolmel päeval nädalas, nii hommikustel kui õhtustel aegadel. Kontakttelefoni kaudu peavad helistajad saama infot vähemalt osutatavate teenuste kohta ning üldist valdkondlikku avalikult kättesaadavat infot ja juhendamist selle leidmiseks või edasisteks pöördumisteks;

2.8.2.4. E-posti aadress. E-posti aadressile saabunud päringule tuleb esmane vastus anda hiljemalt järgmisel tööpäeval päringu saamisest. E-posti aadressi kaudu peavad pöördujad saama infot vähemalt osutatavate teenuste kohta ning üldist valdkondlikku avalikult kättesaadavat infot ja juhendamist selle leidmiseks või pöördumisteks;

2.8.2.5. Projektijuht;

2.8.2.6. Teenuste osutamiseks vajalik meeskond: pakkumise esitamise ajal vastavalt vastavustingimustes sätestatule, lepingu täitmise ajal lisaks vastavalt vajadusele.

2.8.3. Hankelepingu raames pakutavad tugiteenused on perele tasuta.

2.8.4. Teenuste osutamisel seatakse esikohale lapse ja pere vajadused.

2.8.5. Täitja korraldab teenuste osutamise spetsialisti poolt, kes vastab hanke alusdokumentides kirjeldatud kvalifikatsiooninõuetele.

2.8.6. Täitja võib kaasata lepingu täitmisse isikuid, kes ei ole pakkumuse esitamise ajal pakkuja meeskonnas. Täitja esitab enne täiendava isiku kaasamist lepingu täitmisse Tellijale vastava isiku kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid. Isik võib asuda lepingu alusel teenuseid osutama pärast Tellijalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kinnituse saamist. Tugigruppide puhul ei pea Täitja täiendava isiku kaasamist Tellijaga kooskõlastama, küll aga võib Tellija küsida tugigruppide läbiviija kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente.

- 2.8.7. Täitja lepib Tellija kontaktisikuga kokku koostööpõhimõtted perede teenustele suunamise ja teenustest teavitamise osas.
- 2.8.8. Täitja tagab, et teenuseid osutavad spetsialistid ei avalikusta konfidentsiaalset infot pere kohta ilma seadusest tuleneva aluseta, järgivad andmete töötlemisel isikuandmete töötlemise regulatsioone, samas tunnevad ja järgivad lastekaitse põhimõtteid ning täidavad abivajavast lapsest teatamise kohustust (lapse/pere abivajaduse korral edastatakse info KOV-le).
- 2.8.9. Perele tuleb tagada teenused kas eesti või vene keeles vastavalt pere vajadusele.
- 2.8.10. Täitja teavitab kohalikke omavalitsusi oma pakutavatest teenustest ning koostöövõimalustest.
- 2.8.11. Individuaalteenuseid võib kaugtoel (st telefoni, interneti teel vms) läbi viia vaid eelneval kokkuleppel kliendiga ja vaid juhul kui kliendil on kaugtoel nõustamiseks olemas vastavad vahendid, võimalused ning oskused. Kui teenuse ajal selgub, et kaugtoel nõustamist ei ole siiski võimalik läbi viia, (kliendile ei sobi suhtlemise viis, kanal või kliendil ei ole vahendeid, võimalusi ja piisavalt oskusi) tuleb järgmised teenuse seansid kokku leppida kontaktkohtumistena.

3. Andmete kogumine, aruannete ja muu dokumentatsiooni esitamine

- 3.1. Iga kuu 5. kuupäevaks esitab Täitja Tellijale järgmised dokumendid:
 - 3.1.1. eelmise kuu teenuste osutamise graafiku (Lisa 3), mis sisaldab koondinfot teenusel osalejate, mahtude ja maksumuse kohta aruandekuul;
 - 3.1.2. iga psühholoogi, superviisori, mentori ja peretoetaja eelmise kuu aruanded, mis on allkirjastatud vastava teenust osutava spetsialisti ja teenust saanud isiku poolt (Lisa 4 või Lisa 5);
 - 3.1.3. eelmise kuu jooksul toimunud tugigruppide osalejate nimekirjad, millel on märgitud tugigrupi teema, kuupäev, toimumise koht, kellaaeg, läbiviija ning osalejate nimed ja allkirjad. Tugigrupi nimekirja allkirjastab tugigrupi läbiviija. Kaugtoel (veebipõhiselt) toimunud tugigrupi puhul ei ole osalejate allkirjad vajalikud, osalejate nimekirja allkirjastab tugigrupi läbiviija. Kaugtoel tugigrupi puhul tuleb osalejatest teha ekraani kuvatõmmis või tõendama osavõtmist muul moel, näiteks digiallkirjadega;
- 3.2. Pärast dokumentide heakskiitmist Tellija poolt esitab Täitja Tellijale e-arve.
- 3.3. Täitja esitab Tellijale seirearuande iga aasta 3. jaanuariks ja 3. juuniks. Seirearuandes kajastatakse teostatud tegevuse lühiülevaade ja hinnang tegevuse elluviimisele, sh parimad praktikad, esinenud probleemid ja ettevõetud abinõud. Seirearuande näidis on esitatud Lisas 12. Tellijale esitatakse seirearuanne vormis, mis võimaldab selle redigeerimist.
- 3.4. 3. jaanuariks 2026 esitab Täitja Tellijale lõpparuande. Kui leping lõpeb mistahes põhjusel ennetähtaegselt, esitab täitja tellijale lõpparuande hiljemalt 10 (kümne) päeva jooksul lepingu lõppemisest. Lõpparuanne esitatakse Lisa 12 vormil.
- 3.5. Hiljemalt 10 (kümne) päeva jooksul lepingu lõppemisest annab täitja tellijale üle kõik lepingu täitmisega seotud originaaldokumendid.
- 3.6. Pakkuja ja kõik spetsialistid on kohustatud hoidma lapsendamissaladust ning kogu aruandlus tuleb edastada krüpteeritult või samaväärsel turvalisuse astmega.